

ARBEIDSVERHOUDINGEN IN HET NOORSE STAATSBOSBEHEER

door

M. OUWEHAND.

In Noorwegen is van werkloosheid nog weinig of geen sprake en in de bosbouw treedt er zelfs hier en daar een gebrek aan arbeidskrachten op. In het Femund-district bijvoorbeeld, is er zomers een arbeiders-tekort. Vrijwel alle inwoners van het genoemde district werken gedurende de winter voor het Noorse Staatsbosbeheer. Gedurende de zomer echter hebben allen veel te doen op de kleine boerderijen, en zodoende zijn er weinig mensen te vinden die aan het wegenwerk en dergelijke kunnen deelnemen.

De sociale toestand van de bosarbeiders kan beslist goed worden genoemd. Een geoeftend arbeider die 's-winters hout velt en zomers bij de wegeaanleg helpt of stobben rooit, verdient 5.000 à 6.000 kronen per jaar. Een voerman, die in de winter met een of meer paarden gevelde bomen naar de weg sleept, kan 4.000—5.000 kronen verdienen, in ongeveer 7 maanden. De koers van de kroon is thans ongeveer f 53 voor honderd Noorse kronen, maar volgens die koers is het leven in Noorwegen aanmerkelijk duurder dan in Nederland. Bovendien is het in vele der Noorse bosdistricten moeilijk om het genoemde bedrag elke winter te verdienen, omdat er te veel aanbod voor dit werk is, aangezien vrijwel iedereen één of meer paarden bezit.

De houtvlotters verdienen kr. 2,50 per uur. Zij werken echter dikwijls buiten de gewone werktijden en krijgen dan een toeslag van 50 % per uur. Aan het vloten, zowel als aan het houtvellen en transporteren, is eventueel een moeilijkheidstoeslag verbonden, die wordt uitgekeerd wanneer de arbeiders op een steile berghelling moeten werken, of wanneer in de rivier, waarlangs het hout gevlot wordt, veel stroomversnellingen voorkomen.

De chauffeurs van de vrachtauto's van de dienst kunnen een basisloon van kr. 6.000 per jaar krijgen. Gewoonlijk werken ze echter liever in dagloon (kr. 20), omdat ze net als de gewone arbeiders meestal een boerderijtje hebben en dus zo nu en dan een paar dagen thuis moeten werken, hetgeen bezwaarlijk zou zijn indien zij voor een vast jaarsalaris zouden werken.

Een boswachter in vaste dienst verdient kr. 6.500 per jaar. Dit bedrag wordt echter waarschijnlijk spoedig tot kr. 7.500 per jaar verhoogd. Een boswachter die in een der ver afgelegen gebieden woont, waar men alleen maar in de winter voor het bosbeheer werkt, heeft een vast salaris van kr. 500 per jaar. Zijn dagsalaris is kr. 20, wanneer het 't merken van te vellen bomen e.d. betreft. In de winter wanneer hij het opzicht over velling en transport uitoefent, verdient hij kr. 0,80 per afgeleverde kubieke meter.

De houtvester in het Femund-district verdient kr. 12.000 per jaar,

waar 2.500 kronen aan reisgeld bijkomt. Dit is aan de lage kant, aangezien hij dikwijls kostbare reizen naar Zweden en in Noorwegen zelf moet maken. De dienst bezit in dit district (oppervlakte 80.000 ha) 2 vrachtauto's, maar geen personenwagen. In Noorwegen hebben de houtvesters in het algemeen geen dienstauto tot hun beschikking, maar indien zij zelf een auto kopen ontvangen zij kr. 0,40 per kilometer in dienstgebruik afgelegd. Ter vergelijking moge dienen, dat een liter benzine kr. 0,85 kost. Een houtvester ontvangt geen vergoeding voor representatie-onkosten. In de functies van de centrale administratie in Oslo variëren de salarissen van kr. 12.000 tot kr. 18.000 per jaar.

Men kent hier, zoals in geheel West Europa de 48-urige werkweek. In de winter kunnen de arbeiders echter geheel zelf regelen hoelang, en wanneer ze willen werken. Bij het bepalen daarvan zijn ze natuurlijk in sterke mate afhankelijk van het licht. In de winter zijn de dagen in het Noorden zeer kort en er is weinig zon. In de zomer is de werktijd officieel van 7—5 uur met 2 maal een vol uur schafttijd, namelijk van 10 tot 11 uur en van 1 u 30 tot 2 u 30. Indien de arbeiders een lange afstand moeten afleggen voor ze het werk bereiken valt de in de ochtend gebruikte tijd onder de werkuren, zodat aan een dergelijk werk vaak pas om acht uur of later begonnen wordt. 's-Avonds wordt echter gewoonlijk tot 5 uur doorgewerkt, ook als daarna nog een flinke afstand per fiets of per auto moeten worden afgelegd.

Het werk wordt dikwijls zeer zwaar, omdat men hier geen regen- en sneeuwverlof kent. Er wordt feitelijk met elk weer gewerkt zelfs als de temperatuur in de winter onder — 40 graden Celsius daalt! Voor het instellen van een regenverlof zijn de afstanden te groot. Dit bezwaar geldt ook in sterke mate voor het geschoolde personeel, dat dikwijls uren lang in de regen door moeilijk begaanbaar terrein moet lopen.

Zover het de dienst aangaat is de sociale verzorging der arbeiders zeer goed. Vrijwel allen wonen gedurende de winter in een blokhut vanwege de grote afstanden. Deze blokhutten zijn berekend op zes tot acht man. Ieder heeft een eigen klerenkast, bed en stoel. Enkele van deze hutten hebben electrische stroom en in dat geval hebben de arbeiders vrij gebruik van licht en eventueel een electrisch kookapparaat. In alle blokhutten is een radio van het bosbeheer. De batterijen daarvoor worden door de dienst betaald, maar de gebruikers moeten zelf een antenne aanleggen en het materiaal daarvoor bekostigen. Het transport van etenswaren naar de hutten geschiedt per vrachtauto van de dienst en hier zijn geen extra onkosten voor de arbeiders aan verbonden. Zij betalen ook niets voor het gebruik der hutten die door de dienst gebouwd worden en ongeveer 3.500 kronen kosten. Dikwijls komt er de gehele winter een vrouw uit de omgeving voor de arbeiders koken, waarmee ze ongeveer 4 kronen per dag verdient. In de praktijk komt het er op neer, dat een arbeider in de wintermaanden van ongeveer 150 kronen per maand kan leven, afgezien van extra onkosten aan ski's, schoenen e.d. De boswachters en houtvesters hebben in het algemeen een dienstwoning.

Ieder arbeider is verplicht zich binnen een week na in diensttreding tegen ziekte te verzekeren. De werkgever betaalt dan een premie van kr. 0,75 in de week, terwijl de arbeider kr. 2,25 per week afdraagt. In geval van ziekte ontvangt de verzekerde de eerste drie ziektedagen niets, en vervolgens ongeveer 7 kronen per dag, met vrijhouding van eventuele

ziekenhuis- en dokters-onkosten. Allen die in vaste dienst zijn, dat zijn dus de houtvesters, boswachters en eventueel de chauffeurs, ontvangen 3 maanden vol salaris in geval van ziekte, tevens zonodig vrij verblijf in een ziekenhuis. Na 3 maanden kan eventueel een verlof tot de duur van een jaar worden verleend. Bij een ongeluk is het invalide-pensioen afhankelijk van de aard van het door het ongeluk veroorzaakte lichaamsgebrek, en het is moeilijk hiervan een indruk te geven.

Alle arbeiders ontvangen 6,5 % van hun verdiensten extra voor vacantie-onkosten. Allen die in vaste dienst zijn hebben recht op drie weken vacantie met vol salaris. Een chauffeur in vaste dienst heeft dus een even lange vacantie als een houtvester. Een ieder die in losse dienst is, ontvangt geen salaris voor de Christelijke zon- en feestdagen. De eerste en zeventiende Mei zijn echter vacantedagen met vol dagloon. (De zeventiende Mei is de Nationale Feestdag van Noorwegen).

Men kent hier geen financiële toelage voor kinderen, terwijl het in de verdiensten ook geen verschil maakt of men al dan niet getrouwd is, of een familielid verzorgen moet. Het bosbeheer zendt echter elk jaar een overzicht van de uitgekeerde bedragen aan het Centrale Belasting Instituut en in de te betalen belasting kent men wel verschil tussen getrouwde- en ongetrouwde werknemers, terwijl er ook voor kinderen een vermindering in het bedrag bestaat.

Zeer opvallend is in Noorwegen de persoonlijke verhouding tussen werkgevers en werknemers. Het standsverschil is zeer gering, zelfs veel geringer dan in Zweden. Terwijl het Noors wel degelijk het verschil tussen de „U” vorm en de „Jij” vorm kent, tutoyeert een ieder de houtvester en de andere leden van het geschoolde personeel. Ofschoon de arbeiders een groot ontzag voor een universitair geschoold persoon hebben, veroorzaakt dit verschil in opleiding toch geen afstand tussen de houtvester en de arbeiders. Het kan bijvoorbeeld goed voorkomen, dat een gewone houthakker aan het verjaarsdiner van de houtvester deelneemt, terwijl men dikwijls een der leden van het hogere personeel in de huiselijke kring van een arbeider aantreft. De houtvester en de chauffeur gaan in de herfst samen jagen, waarbij één blokhut wordt gebruikt, soms zelfs één gezamenlijke tent.

Een en ander vormt een buitengewoon goede en prettige basis voor samenwerking en wederzijds vertrouwen. Het komt dikwijls voor, dat een of meer arbeiders met een vast dagloon werken, zonder dat er enige controle op hun werk wordt uitgeoefend. Dit geschiedt bijvoorbeeld wanneer er een blokhut wordt gebouwd en bij het houtvloten. In het laatste geval zijn het zelfs vaak de arbeiders zelf, die noteren hoeveel uren er is overgewerkt. Dit vrije systeem kan echter helaas niet overal worden toegepast. In de districten die dichter bij een der grotere steden liggen, schijnt meer controle noodzakelijk te zijn.